

Pandemi Fark?ndal?k Ölçe?i (PFÖ)

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Pandemi Fark?ndal?k Ölçe?i (PFÖ)*. Turkish Psychological Scales.
Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=28887>

Özet

Pandemi Farkındalık Ölçeği (PFÖ), bireylerin **pandemi** süreçlerine yönelik farkındalık düzeylerini ölçmek amacıyla geliştirilmiş psikometrik bir araçtır. Bu ölçek, özellikle **COVID-19 pandemisi** döneminde Türk örnekleminde geçerlik ve güvenilirlik kanıtları sunmak üzere tasarlanmıştır. Ölçek, pandemi virüslerinin bulaşma riskleri, koruyucu önlemlerin önemi ve salgın sürecindeki kişisel sorumluluklar gibi temel boyutları kapsamaktadır. Arpacı, Seong ve Karataş (2022) tarafından yapılan çalışmada ile geliştirilen PFÖ, pandemiye ilişkin bilgi, tutum ve davranışları değerlendirilmede önemli bir rol oynamaktadır.

Ölçek, katılımcıların pandemiye dair algılarına ve bu duruma karşı geliştirilen adaptif yaklaşımlarını değerlendiren dokuz maddeden oluşmaktadır. **PFÖ'nün** geliştirilmesi, pandemi döneminde bireylerin psikososyal durumunu anlamak ve halk sağlığı müdahalelerini şekillendirmek için sağlam bir ölçüm aracı sağlamayı hedeflemiştir. Elde edilen psikometrik veriler, ölçeğin Türkçe örnekleminde geçerli ve güvenilir bir yapıya sahip olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler

Pandemi Farkındalık Ölçeği, PFÖ, pandemi farkındalık, **COVID-19**, psikometrik özellikler, geçerlik, güvenirlik, Likert ölçeği

Yazarlar

Arpacı, I., Seong, M., Karataş, K.

Amaç

Pandemi Farkındalık Ölçeği'nin (PFÖ) temel amacı, bireylerin **pandemi** durumlarına ilişkin farkındalık düzeylerini ve bu süreçte gösterdikleri uyum davranışlarını ölçmektir. Özellikle **COVID-19 pandemisinin** küresel etkileri göz önüne alındığında, bireylerin virüsün yayılımı, korunma yolları ve kişisel hijyen gibi konulardaki bilgi ve tutumlarını değerlendirmek büyük önem taşımaktadır. Ölçek, pandemiye yönelik risk algısını, önleyici tedbirlere uyumu ve genel olarak pandemi sürecine adaptasyonu anlamayı hedefler.

Bu ölçek, halk sağlığı kampanyalarının etkinliğini değerlendirmek, risk gruplarını belirlemek ve psikolojik müdahale programları geliştirmek için bir temel sağlamaktadır. Araştırmacılar ve klinisyenler için, bireylerin pandemiye karşı tepkilerini ve farkındalık düzeylerini sistematik bir şekilde değerlendirme imkanı sunarak, daha etkili stratejilerin geliştirilmesine katkıda bulunmayı amaçlamaktadır. Ölçeğin geliştirilmesi, bu alandaki ölçüm eksikliğini gidermeye yönelik önemli bir adımdır.

Yapı

Pandemi Farkındalık Ölçeği (PFÖ), bireylerin **pandemi** ile ilgili bilişsel, duygusal ve davranışsal boyutlardaki farkındalıkların ölçen tek boyutlu bir yapıyı temsil etmektedir. Bu yapı, pandemik virüslerin potansiyel tehlikeleri, bulaşma yolları, koruyucu önlemlerin gerekliliği (maske kullanımı, fiziksel mesafe, hijyen) ve karantina gibi kişisel sorumluluklar hakkında bireylerin sahip olduğu bilgi ve inançları kapsar. Ölçek maddeleri, bireylerin pandemiye karşı geliştirdiği adaptif ve maladaptif düşünceleri yansıtmaktadır.

Ölçek, bireylerin kendilerini ve çevrelerini pandemik risklerden koruma konusundaki hassasiyetlerini, baskınlık sistemini güçlü tutma, kalabalık ortamlardan kaçınma ve zorunlu olmadıkça seyahat etmeme gibi davranışsal eylemlerini de sorgulamaktadır. Ters maddeler aracılığıyla, pandemiye karşı kaygısal veya riskleri hafife alma eylemlerini de değerlendirilerek, farkındalık seviyesinin geniş bir yelpazede ölçülmesi sağlanmıştır. Bu yapı, bireylerin pandemiye karşı gösterdiği genel uyanıklık ve sorumluluk bilincini bütüncül bir şekilde ele almaktadır.

Geçerlik

Pandemi Farkındalık Ölçeği (PFÖ)'nin **geçerlik** çalışmaları, ölçeğin ölçmeyi amaçladığı yapıyı ne derece doğru ve tutarlı bir şekilde ölçtüğünü göstermektedir. Yapılan doğrulayıcı faktör analizi (DFA) sonuçları, ölçeğin tek faktörlü yapısının Türk örneğinde iyi bir uyum sergilediğini ortaya koymuştur. DFA uyum indeksleri, modelin veriyle uyumlu olduğunu desteklemektedir: $\chi^2(DF=19)=71.964$, $\chi^2/df=3.788$, GFI=.964, AGFI=.914, NFI=.957, IFI=.968, TLI=.938, CFI=.968, SRMR=.034, RMSEA=.084 (LO90=.064, HI90=.105). Bu değerler, yapı geçerliliğinin güçlü kanıtların sunar ve modelin kabul edilebilir sonuçları içinde olduğunu göstermektedir.

Özellikle GFI, NFI, IFI, TLI ve CFI gibi uyum indekslerinin .90'ın üzerinde olması ve SRMR ile RMSEA değerlerinin kabul edilebilir sonuçları içinde yer alması, ölçeğin teorik yapısının ampirik verilerle tutarlı olduğunu işaret etmektedir. Bu sonuçlar, **PFÖ**'nin **pandemi farkındalık** gibi soyut bir yapıyı güvenilir ve geçerli bir şekilde ölçebildiğini ortaya koymaktadır.

Güvenirlilik

Pandemi Farkındalık Ölçeği (PFÖ)'nin **güvenirlilik** analizleri, ölçeğin iç tutarlılığını yüksek olduğunu göstermektedir. Ölçeğin iç tutarlılık katsayısı olan **Cronbach's alpha** değeri .894 olarak bulunmuştur. Bu değer, psikometrik açıdan oldukça iyi kabul edilen bir seviyede olup, ölçek maddelerinin birbirleriyle yüksek düzeyde ilişkili olduğunu ve aynı yapıyı ölçtüğünü göstermektedir. Yüksek Cronbach's alpha değeri, ölçeğin farklı zamanlarda veya farklı

örneklem üzerinde uygulandıında benzer sonuçlar verebileceğine dair güçlü bir kanıt sunar.

Bu iç tutarlılık bulgular, PFÖ'nün bireylerin pandemi farkındalık düzeylerini istikrarlı ve güvenilir bir şekilde deklendirebildiğini ortaya koymaktadır. Yüksek güvenilirlik, ölçekten elde edilen puanların tutarlı olduğunu ve ölçüm hatasının minimal düzeyde olduğunu gösterir, bu da ölçeğin araştırma ve uygulamalarda kullanımının uygunluğunu destekler.

Faktör Analizi

Pandemi Farkındalık Ölçeği (PFÖ)'nin faktör analizi çalışmaları, ölçeğin yapısal geçerliliğini desteklemek amacıyla hem açılmayacak faktör analizi (AFA) hem de doıulayacak faktör analizi (DFA) yöntemleri kullanılarak gerçekleştirilmiştir. AFA sonuçları, veri setinin faktör analizi için uygun olduğunu göstermiştir: Kaiser's measure-of-sampling-adequacy (KMO) değeri .903 olarak bulunmuştur; bu, verilerin faktör analizi için mükemmel düzeyde uygun olduğunu gösterir. Bartlett's test ($\chi^2(df=36)=4683.446$, $p<.001$) anlamlı çökmüştür, bu da korelasyon matrisinin birim matristen farklı olduğunu ve faktör analizinin yapılabileceğini belirtmiştir.

Açılmayacak faktör analizi, tek bir faktörün özdeğerinin 5.13 olduğunu ve bu faktörün toplam varyansın %56.995'ini açıkladığını göstermiştir. Tüm madde yükleri .604'ün üzerinde olup, maddelerin tek bir faktöre güçlü bir şekilde yüklendiğini teyit etmiştir. Doıulayacak faktör analizi (DFA) sonuçları da, tek faktörlü modelin veriyle mükemmel bir uyum sergilediğini göstermiştir: $\chi^2(DF=19)=71.964$, $\chi^2/df=3.788$, GFI=.964, AGFI=.914, NFI=.957, IFI=.968, TLI=.938, CFI=.968, SRMR=.034, RMSEA=.084 (LO90=.064, HI90=.105). Bu uyum indeksleri, modelin teorik beklentilerle tutarlı olduğunu ve ölçeğin tek boyutlu yapısının ampirik olarak doıulandığını güçlü bir şekilde desteklemektedir.

Araç

Test Türü: Psikolojik Ölçek Geliştirme

Biçim: 9 maddelik, 5'li Likert ölçeği (1= Kesinlikle Katılmıyorum - 5= Kesinlikle Katılıyorum)

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Genel Yetkin Popülasyonu (Türk örnekleme)

Yaş Grubu: Yetkinler (Kaynakta spesifik bir yaş aralığı belirtilmemiştir.)

Popülasyon Detayları: COVID-19 pandemisi döneminde Türk örnekleminde toplanan verilerle geliştirilmiştir.

Test Metodolojisi: Öz bildirim anketi (Self-report questionnaire)

Anahtar Kelimeler

Pandemi Farkındalık Ölçeği, PFÖ, **pandemi farkındalık**, **COVID-19**, psikometrik özellikler, geçerlik, güvenirlik, Likert ölçeği

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcıları: Kaynakta belirtilmemiştir.

Kurumsal E-posta Adresleri: iarpaci@bandirma.edu.tr (Sorumlu Yazar)

Yazın Adresi: Kaynakta açıkça belirtilmemiştir, ancak Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi ile ilişkilidir.

İzinler, Ücret ve Test Yılı

Pandemi Farkındalık Ölçeği (PFÖ), 2022 yılında yayımlanan bir makale ile tanıtılmıştır. Ölçeğin kullanımına ilişkin izinler ve ücretlendirme hakkında kaynakta spesifik bir bilgi bulunmamaktadır. Ölçeği kullanmak isteyen araştırmacılar, sorumlu yazar **Brahim Arpacı** ile doğrudan iletişime geçmeleri tavsiye edilir. Genellikle akademik amaçlı kullanımlar için izinler kolaylıkla sağlanabilmektedir; ticari veya diğer özel kullanımlar için ek koşullar veya ücretler söz konusu olabilir.

Ölçeğin orijinal geliştirme yılı 2022'dir. Ölçeğin yayımlandığı makale, açık erişimli bir dergide yayımlanmıştır, bu da akademik kullanımını kolaylaştırabilir.

Kaynaklar

Arpacı, I., Seong, M., & Karataş, K. (2022). Pandemic Awareness Scale (PAS): Evidence of validity and reliability in a Turkish sample during the COVID-19 Pandemic. *Trends in Psychology*. <https://doi.org/10.1007/s43076-021-00113-y>.

Orijinal PDF bağlantısı kaynakta mevcut değildir.

Pandemi Farkındalık Ölçeği (PFÖ) Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dilinde korunmalı ve hiçbir şekilde değiştirilmemelidir.

Pandemik virüsler bana ve aileme zarar veremez (Ters madde).

Pandemik virüs bulaşmasının ölümcül sonuçları olabilir.

Maske takmak pandemik virüslerin yayılmasını engelleyemez (Ters madde).

- Pandemi süresinde güvenli?im için fiziksel mesafeyi korumam gerekir.
Hijyen kurallarına uyararak pandemik virüslere karşı önlem alabilirim.
Pandemi süresince bağımsızlık sistemimi güçlü tutmam gerekir.
Pandemi süresince kalabalık ortamlardan uzak dururum.
Pandemik virüs bulaştığında kendimi karantinaya almak zorundayım.
Pandemi süresince gerekmedikçe seyahat etmemeye çalışırım.

ARABPSYCHOLOGY.COM